

Ærøskøbing, den 8. september 2021

Ærø Kommune
Statene 2
5970 Ærøskøbing

Udtalelse vedr. opsigelse af samarbejdsaftale om Søbygaards drift

Bestyrelsen for Ærø Museum har på sit ordinære bestyrelsesmøde den 3. september noteret sig, at Den Selvejende Institution Søbygaard og Ærø Kommune ønsker, at den nuværende samarbejdsaftale om Ærø Museums drift af Søbygaard opsiges snarest muligt. Vi forstår det således, at Ærø Kommune vil overtage driftsansvaret indtil en ny organisation, der skal forvalte fremtidens Søbygaard er på plads. Ærø Kommune ønsker i den forbindelse en udtalelse fra Ærø Museum.

Ærø Museum går gerne ind i en dialog og kan tilslutte sig en opsigelse af samarbejdsaftalen med udgangen af indeværende regnskabsår under forudsætning af:

- at det årlige driftstilskud til Ærø Museum fra Ærø Kommune i henhold til museumsloven ikke reduceres.
- at museet beholder tilskuddet til Søbygaard på 383.000 kr. i 2022, så museet har mulighed for at foretage en forsvarlig tilpasning.
- at museets ansøgning af 21. maj 2021 om et flerårigt ekstraordinært tilskud svarende til det af Kulturministeriet bevilgede for årene 2022 og 2023 imødekommes.
- da man dermed tilbagefører situationen til tiden før aftalen af 17. februar 2016, bør parterne også forpligtiges til at genoptage forhandlingerne med henblik på en fusion af Marstal Søfartsmuseum og Ærø Museum som ønsket af Slots- og Kulturstyrelsen.

I modsat fald kan Ærø Museums bestyrelse ikke indestå for, at museets fremtidige økonomi opfylder museumslovens krav til statsanerkendte museer.

Ærø Museum har noteret sig det godkendte kommissorium for arbejdsgruppen om Søbygaards fremtid, og kan bekræfte, at museet gerne deltager i fremtidigt museale udstillingsaktiviteter på Søbygaard efter konkret aftale og mod dækning af de dermed forbundne omkostninger.

Med venlig hilsen

Kim Furdal

museumsdirektør, ph.d.

Bilag 1. De økonomiske konsekvenser ved en udskillelse af Søbygaard

Ærø Museum anerkender ikke den præmis, at man kan skille de økonomiske problemer for Søbygaard og Ærø Museum ad for derefter at behandle dem hver for sig. Med den nye museumslov fra 2011 blev det økonomiske krav til museerne løftet til 2 mill. kr. årligt. Året efter understregede Slots- og Kulturstyrelsens konsulenter i kvalitetsrapporten om Ærø Museum, at Søbygaard skulle udskilles af Ærø Museum og at der skulle ske en styrkelse af museets økonomiske fundament. Samtidig ønskede styrelsen en fusion af Marstal Søfartsmuseum og Ærø Museum, så forholdene på Ærø blev normaliseret i forhold til resten af landet, og man fik styrket det økonomiske fundament for et samlet museumsvesen på Ærø.

Det lykkedes som bekendt ikke at fusionere de to museer. I stedet valgte kommunalbestyrelsen i 2016 en løsning, hvor man satte arbejdet med fusion af Marstal Søfartsmuseum og Ærø Museum i bero og i stedet satsede på en samdrift af Ærø Museum og Søbygaard støttet af et forhøjet tilskud. På dette tidspunkt vidste kommunen, at alene vedligeholdelsen af bygningsmassen på Søbygaard kostede omkring 1 mill. kr. om året og aftalen ikke ville løse problemet. Man lavede en tre i en løsning, som løftede de to institutioners økonomi uden at løse problemerne og samtidig imødekom de kræfter, som ikke ønskede et samlet museumsvesen.

Samarbejdsaftalen af 17. februar 2016 blev underskrevet af Ærø Kommune og Ærø Museum. Dermed anerkendte Ærø Kommune de facto, at der er en snæver sammenhæng mellem de to institutioners økonomi og organisering af museumsvesenet på Ærø.

Med en opsigelse af samarbejdsaftalen nulstilles forholdene. Ærø Museum vil igen få særdeles svært ved at opfylde museumslovens økonomiske krav. Til gengæld er Søbygaard ikke længere bundet af museumsloven og får nogle friere rammer til at sikre et økonomisk fundament. Det betyder også, at der igen er åbnet op for forhandlinger, der kan føre til en fusion af Marstal Søfartsmuseum og Ærø Museum, som kan indfri Slots- og Kulturstyrelsens ønsker og styrke økonomien for et nyt museum på Ærø.

Nulstillingen efterlader også Ærø Museum i en yderst vanskelig økonomisk situation. En del af løsningen vil være en fusion af Ærø Museum og Marstal Søfartsmuseum, som anbefalet af Slots- og Kulturstyrelsen. Kulturministeren har gennem de seneste år bevilget et ekstraordinært årligt tilskud på 400.000 kr. til Ærø Museum for at løse problemerne. Senest har Kulturministeren uopfordret bevilget et årligt ekstraordinært tilskud på 400.000 kr. over regnskabsårene 2021-2023 under forudsætning af et tilsvarende tilskud fra Ærø Kommune.

Det kan ikke siges klarere fra ministeren, at der forventes en styrkelse og ikke en svækkelse af museets økonomi.

Søbygaard blev oprindeligt indlemmet i Ærø Museum med bl.a. det formål at styrke museets muligheder for at leve op til Museumslovens krav om en lokalbaseret støtte fra lokalt hold, dvs. sige

- Ærø Kommune
- Ærø Museums Venner og Søbygaards Venner
- Fonde, legater etc.

De 2 mill. kroner årligt beregnes som et løbende gennemsnit over en treårig periode. Det typiske er i dag, at de danske kommuner betaler 2 millioner kroner og i reglen væsentligt mere. Tager vi situationen 2021 har Ærø Museum følgende indtægter fra Ærø Kommune:

Ordinært kommunalt driftstilskud:	998.000 kr.	
Kommunalt driftstilskud Søbygaard:	404.000 kr.	(384.000 kr. netto)
Ekstraordinært kommunalt driftstilskud:	421.000 kr.	

Dette betyder, at Ærø Museum p.t. skal skaffe ca. 200.000 kr. årligt fra fonde og legater.

Fjerner man de 404.000 kr. fra Ærø Museums regnskab, skal Ærø Museum fremover hvert år skaffe et tilsvarende beløb ekstra fra fonde, legater etc, i alt ca. 600.000 kr. Fondsmidler og legater kan ikke anvendes til den almindelige drift. De kan ikke anvendes til at betale faste omkostninger som f.eks. forsikringer, lys, vand, varme og el. De store fonde har de seneste år tillige indført en skærpet opmærksomhed på, at museerne ikke indregner faste omkostninger, typisk løn, i fondsansøgningerne. Museet har altså ikke mulighed for at finansiere sin basisdrift med eksterne midler. Fondsmidler er til især de mere synlige og spektakulære formidlingsprojekter, som museet søsætter. De usynlige opgaver som forskning, indsamling, registrering, magasiner, bevaring, kapitel 8-sager og faste omkostninger som lønninger skal klares af basismidlerne.

Det er yderst vanskeligt med en lille organisation som Ærø Museum konstant at skaffe så store beløb. Dels er der få medarbejdere, som udover den almindelige drift ikke blot skal søge fondsmidler, men også bruge dem, dels er det gennem de sidste 20-30 år blevet langt vanskeligere at søge fondsmidler. I dag er Ærø Museum ikke alene i konkurrence med bl.a. foreninger og andre museer, men også med landets kommuner. Kolding kommune har således 2 fuldtids fundraisere ansat.

Det er blevet hævdet, at et lille driftstilskud fremmer incitamentet til at søge ekstern finansiering, men de faktuelle forhold er omvendt. Rapporten "Museumslandskabet. Kulturpolitikens udvikling og museernes vilkår" fra 2019, finansieret af Realdania, konstaterer, at de små og mellemstore museer har markant sværere ved at rejse fondsmidler og tiltrække private sponsorkroner. Dette tilskrev rapporten, at disse museer ikke har de samme ressourcer og kompetencer til at lave større fondsansøgninger og udvikle erhvervssamarbejder. Konsekvensen er, at de store museer i dag modtager forholdsvis flere

fondsmidler og sponsorkroner end de små og mellemstore museer: "Jo større indtægter (uden privat støtte), desto flere fondsmidler og sponsorkroner modtager museet".¹ Det er endvidere rapportens vurdering, at mange af de små og mellemstore museer i de kommende år vil få brug for økonomisk hjælp fra stat, kommune eller fonde, hvis det skal lykkes for dem at udvikle deres forretning.²

Incitamentstanken er helt ud af trit med de faktuelle forhold på de danske museer.

Ser vi tilbage, må vi også konstatere, at museet i kraft af de forhøjede tilskud til bl.a. driften af Søbygaard og de ekstraordinære tilskud er lykkedes med at vende museets økonomiske situation. Museet havde i perioden 2008-2013 konstant negativ egenkapitel, der måtte dækkes med træk på kassekreditten. End ikke de store kunstudstillinger på Søbygaard, som f.eks. Per Arnoldi-udstillingen i 2011, kunne ændre på dette forhold! Det var først i 2015, da man indgik en aftale med Slots- og Kulturstyrelsen, der betød en ekstraordinær bevilling på 400.000 kr. fra henholdsvis Staten og Ærø Kommune og aftalen om et forhøjet tilskud til Søbygaard 2016, at situationen vendte. Siden 2016 har det ikke været nødvendigt med træk på kassekreditten og museet har siden haft en nogenlunde sund men yderst skrøbelig økonomi.

¹) Lasse Marker og Søren Mikael Rasmussen: "Museumslandskabet. Kulturpolitikens udvikling og museernes vilkår". 2019, s. 104.

²) *ibid* s. 107.

Bilag 2. Fusion med Marstal Søfartsmuseum

Der skal laves vedtægter for et nyt museum, så det dækker de to museers nuværende museale ansvarsområder og etableres en professionel bestyrelse, som afspejler dette. I forhold til det danske museumslandskab er der i givet fald tale om en beskeden fusion og et meget lille nyt museum. Løsningen vil dog normalisere museumsstrukturen på Ærø i forhold til resten af landet.

Det samlede museumsvesen vil umiddelbart miste ca. 1 mill. kr. årligt fra Staten. Til gengæld vil man kunne spare løn til en leder og administrativt personale. Der burde også være en mulighed for at forhandle sig frem til et fast ø-tilskud fra Staten. En fortsættelse af driften som hidtil vil forudsætte, at de nuværende bevillinger fra Ærø Kommune til de to museer 2021 som et minimum opretholdes.